

Regeringens proposition

1976/77: 13

**om ändring i lagen (1970: 65) om Sveriges allmänna hypoteksbank
och om landshypoteksföreningar, m. m.;**

beslutad den 21 oktober 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits
i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

GÖSTA BOHMAN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Sveriges allmänna hypoteksbank får
ökad rätt att ge landshypoteksförening bidrag av sin årsvinst och att
skattereglerna ändras så att bidrag från banken till förening blir avdrags-
gill omkostnad för banken och skattepliktig intäkt för föreningen.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1970: 65) om Sveriges allmänna hypoteksbank och om landshypoteksföreningar

Härigenom föreskrives att 29 § lagen (1970: 65) om Sveriges allmänna hypoteksbank och om landshypoteksföreningar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §

Bankens behållna årsvinst skall avsättas till en reservfond, om ej annat följer av tredje stycket.

Reservfonden skall uppgå till lägst ett belopp som svarar mot en procent av bankens skulder.

Av bankens årsvinst får förening beviljas bidrag utan återbetalnings-skyldighet till att täcka förening-ens förvaltningskostnader.

Uppgår reservfonden till belopp som anges i andra stycket, får förening av bankens årsvinst beviljas bidrag utan återbetalnings-skyldighet.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 225) om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till stadshypoteksförening m. m.

Härigenom föreskrives att lagen (1976: 225) om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till stadshypoteksförening m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till stadshypoteksförening m. m.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt får Konungariket Sveriges stadshypotekskassa *njuta avdrag* för bidrag som lämnats till stadshypoteksförening. Mottagaren skall ta upp sådant bidrag som skattepliktig intäkt av rörelse.

Föreslagen lydelse

Lag om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till hypoteksförening m. m.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt får *avdrag åtnjutas av Konungariket Sveriges stadshypotekskassa* för bidrag som lämnats till stadshypoteksförening *och av Sveriges allmänna hypoteksbank för bidrag som lämnats till landshypoteksförening*. Mottagaren skall ta upp sådant bidrag som skattepliktig intäkt av rörelse.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-10-21

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Bohman

Proposition om ändring i lagen (1970: 65) om Sveriges allmänna hypoteksbank och om landshypoteksföreningar, m. m.

Landshypoteksinstitutionen består av Sveriges allmänna hypoteksbank och landshypoteksföreningar. Föreningarna har till uppgift att, var och en inom sitt lokala verksamhetsområde, lämna långfristiga lån mot säkerhet i jordegendom och andra lån för jordbruks- och skogsbruksändamål. Hypoteksbanken har till uppgift att finansiera föreningarnas utlåning. Hypoteksbanken anskaffar medel huvudsakligen genom obligationsupplåning och lånar i sin tur ut medlen till föreningarna.

Landshypoteksinstitutionens verksamhet regleras av lagen (1970: 65) om Sveriges allmänna hypoteksbank och om landshypoteksföreningar (ändrad senast 1975: 1355). Enligt 29 § första och andra styckena skall bankens behållna årsvinst avsättas till en reservfond, vilken skall uppgå till lägst ett belopp motsvarande 1 % av bankens skulder. I viss omfattning kan banken också av sin årsvinst tillföra förening medel utan återbetalningsskyldighet för föreningen. Enligt 29 § tredje stycket får förening sålunda av bankens årsvinst beviljas bidrag utan återbetalningsskyldighet till att täcka föreningens förvaltningskostnader. Om en förening har lidit förlust som den inte kan täcka med sin egen reservfond, får banken vidare enligt 30 § andra stycket i viss utsträckning bevilja föreningen bidrag ur sin reservfond utan återbetalningsskyldighet.

Bestämmelser om förenings reservfond finns i 59 och 60 §§ (59 § ändrad senast 1970: 720). Förenings behållna årsvinst skall avsättas till en reservfond som skall uppgå till lägst ett belopp motsvarande 1 % av föreningens skulder. Om enprocentskravet inte kan uppfyllas gäller att reservfonden tillsammans med övriga föreningars och bankens

reservfonder skall uppgå till lägst ett belopp motsvarande 2% av bankens skulder. I den mån reservfonden överstiger 2 % av föreningens skulder, får överskottet användas till lättnad i lånevillkoren för föreningens låntagare.

I skattehänseende gäller att hypoteksbanken och föreningarna enligt 29 § 3 mom. tredje och fjärde styckena kommunalskattelagen (1928: 370) från rörelseintäkt får dra av belopp som har avsatts till reservfond, i den mån avsättningen är nödvändig för att fonden skall uppgå till ett belopp som motsvarar för bankens del 2 % och för föreningens del 2,5 % av skulderna.

I fråga om rätten att ge bidrag utan återbetalningsskyldighet har regler som motsvarar de nyss angivna reglerna tidigare gällt även för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och stadshypoteksföreningarna. Reglerna för kassan och stadshypoteksföreningarna har emellertid nyligen ändrats så att kassan har fått generell rätt att av sin årsvinst bevilja förening bidrag utan återbetalningsskyldighet, om kassans reservfond motsvarar minst 1 % av kassans skulder (prop. 1975/76: 158, NU 48, rskr 290, SFS 1976: 224). Samtidigt infördes en lag — lagen (1976: 225) om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till stadshypoteksförening m. m. — enligt vilken stadshypotekskassan vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt får göra avdrag för sådant bidrag. Den mottagande föreningen skall ta upp sådant bidrag som skattepliktig rörelseintäkt. Syftet med ändringarna var att möjliggöra en utjämning mellan kassans och föreningarnas fonder.

I skrivelse den 30 mars 1976 har *hypoteksbanken* hemställt att reglerna om möjlighet för banken att av sin årsvinst lämna bidrag till landshypoteksföreningarna ändras på samma sätt som har skett för stadshypotekskassan och stadshypoteksföreningarna. Hypoteksbanken framhåller att de motiv som stadshypotekskassan har anfört för ändring av bestämmelserna har samma giltighet för landshypoteksinstitutionen som för stadshypoteksinstitutionen. Banken anför vidare följande. Bankens överskott har under senare år varit proportionsvis betydligt större än föreningarnas. Vid årsskiftet 1975/76 uppgick bankens reservfond till 57 milj. kr., motsvarande 1,47 % av bankens skulder, medan föreningarnas sammanlagda fonder uppgick till drygt 51 milj. kr., varav reservfonder ca 48 milj. kr., motsvarande 1,26 % av föreningarnas sammanlagda låneskuld. Samtliga föreningar uppfyller f. n. det i 59 § andra stycket lagen om banken och föreningarna uppställda kravet att reservfonden skall uppgå till lägst 1 % av föreningens skuld, i flera fall dock med mycket knapp marginal. Beträffande fyra av föreningarna understiger sålunda fondrelationen 1,1 %. Den under de senaste åren väsentligt ökade utlåningen har medfört motsvarande krav på ökad fondbildning för att de egna fonderna såväl för bankens som föreningarnas del

skall kunna uppgå till 1 % av skulderna. Enligt bankens bedömning kommer det att på lång-sikt bli omöjligt för flertalet av föreningarna att uppfylla det enprocentiga fondkravet. Om inte banken av sin årsvinst beviljar föreningarna bidrag, torde föreningarna tvingas att öka sina bidrag från medlemmarna, vilket uppenbarligen icke är önskvärt. För bankens vidkommande kan den nuvarande tendensen till en relativt stor ökning av överskotten beräknas fortsätta. Banken hemställer vidare om skatteregler i fråga om nu avsedda bidrag i enlighet med vad som gäller för stadshypoteksinstitutionen.

Efter remiss har *bankspektionen* avgett yttrande över hypoteksbankens framställning. Inspektionen tillstyrker att hypoteksbanken får samma rätt som stadshypotekskassan att bevilja hypoteksförening bidrag utan återbetalningsskyldighet. Bankspektionen framhåller att det på längre sikt torde bli svårt för åtskilliga av landshypoteksföreningarna att nå upp till det i lagen föreskrivna kravet att reservfonden skall uppgå till lägst 1 % av utlåningen. För räkenskapsåret 1975 ökade bankens reservfond från 43,7 milj. kr. till 57 milj. kr. Ingenting motsäger hypoteksbankens bedömning att den nuvarande tendensen till relativt stor ökning av bankens överskott kommer att fortsätta. Banken bör kunna bevilja föreningarna bidrag utan återbetalningsskyldighet för att undvika att föreningarna tvingas öka sina bidrag från medlemmarna. Bankspektionen har inte heller någon erinran mot förslaget om ändrade skatteregler.

För egen del får jag anföra följande. För stadshypoteksinstitutionens del har tidigare i år genomförts en lagändring som gör det möjligt för kassan att av sin årsvinst lämna bidrag till föreningarna, inte bara som tidigare för att täcka förenings förvaltningskostnader utan också för att jämna ut skillnader mellan kassans och föreningarnas fondställningar. Jag förordar att motsvarande ändring nu genomförs även för landshypoteksinstitutionens del. För att genomföra förslaget krävs det att 29 § lagen om Sveriges allmänna hypoteksbank och om landshypoteksföreningar ändras. I likhet med vad föredraganden anförde i prop. 1975/76: 158 bör den vidgade bidragsmöjligheten användas endast om det finns särskilda skäl för det, t. ex. då förenings fond måste förstärkas för att uppfylla enprocentskravet eller då bankens fondtäckning är påtagligt högre än förenings eller också då bidraget behövs för att förening skall täcka sina förvaltningskostnader. Vidare bör lagen (1976: 225) om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till stadshypoteksförening m. m. ändras så att den kommer att gälla även bidrag som hypoteksbanken lämnar landshypoteksförening.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1970: 65) om Sveriges allmänna hypoteksbank och om landshypoteksföreningar,

2. lag om ändring i lagen (1976: 225) om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till stadshypoteksförening m. m.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

